PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VII Warszawa, piątek 30 grudnia 1932 r. Nr. 297

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE. SPRAWY MNIEJSZOŚCI LITEWSKIEJ.

Lietuvos Aidas 28.XII zamieszcza podaną przez wychodzące w Wileńszczyźnie litewskie pismo „Vilniaus Rytojus" wiadomość o przyjęciu przez wojewodę wileńskiego delegacji mniejszości litewskiej; delegacja zwróciła się do wojewody z prośbą o niestosowanie w odniesieniu do szkół litewskich ostatnio wydanych przez wileńskie kuratorjum przepisów w sprawie lokali szkolnych: wprowadzenie bowiem w życie tych przepisów spowodowałoby zamknięcie wielu szkół litewskich. Wojewoda obiecał rozpatrzeć prośbę delegacji litewskiej i miał podkreślić, jak pisze „Vilnaus Rytojus", że sprawy szkolnictwa litewskiego w Polsce są regulowane w uzależnieniu od sytuacji mniejszości polskiej na Litwie.

„Lietuvos Aidas" dodaje od siebie, że nowa ustawa o lokalach szkolnych w praktyce jest stosowana wyłącznie w odniesieniu do mniejszościowych szkół prywatnych, a to w celu ich zlikwidowania.

Lietuvos Žinios 28.XII cytuje artykuł wychodzącego w Wileńszczyźnie pisma litewskiego „Vilniaus Rytojus", które, omawiając dane ostatniego spisu ludności w Polsce, określa jako zbyt małą podaną przez Główny Urząd Statystyczny liczbę 80.000 — mówiących po litewsku. „Viln. Ryt." zarzuca spisowi tendencyjność.

Prasa litewska z 28.XII informuje w depeszy ag. „Elta" z Warszawy o wykonaniu w Polsce wyroku na „rzekomych"—jak pisze—mordercach ś. p. Hołówki.

POLSKA A EMIGRACJA ROSYJSKA.

Poslednija Nowosti 28.XII zamieszcza artykuł gen. Denikina o zagadnieniu kresów rosyjskich. Polemizując z „Wozrożdienjem", autor stwierdza, że wypowiadając się za połączeniem z Rosją państw obecnie niepodległych, jakie utworzyły się po wojnie, miał na myśli połączenie bynajmniej nie z Sowietami, lecz z przyszłą Rosją. Gen. Denikin odpiera w d. c. stawiany mu zarzut, jakoby uważał za możliwe mówić o Polsce w ramach zagadnienia kresów Rosji. Jest on zwolennikiem związku pomiędzy przyszłą Rosją a suwerenną Polską. „Nie zamykam oczu — pisze autor — na wielkie ciężary, jakie nałożyłby na Rosję ten związek, ale liczę się również z konsenkwencjami, jakiemi grozi w przyszłości, nietylko Polsce ale i Rosji, ekspansja niemiecka. Powiedzą niektórzy „zawcześnie". Nie, nie jest zawcześnie, albowiem psychologja narodu, jak również jego przesądy nie zmieniają się z dnia na dzień".

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

The Manchester Guardian 28.XII w kor. z Berlina pisze, że usuwanie urzędników-socjalistów z urzędów w Niemczech rozpocznie się ponownie po okresie świątecznym. Polityka ta jest kontynuowaniem akcji, rozpoczętej przez gabinet von Papena. Autor zaznacza, że nacjonalizm i militaryzm jest narzucany krajowi wszelkiemi środkami, jakiemi rozporządza rząd. Wszyscy zdają sobie sprawę ze znaczenia wpływu rozciąganego na młodą generację, to też środki, przedsięwzięte celem przeprowadzenia „czystki" w szkolnictwie, nie są niespodzianką. Wśród młodzieży popiera się militaryzm różnemi środkami, nawet szerzeniem ulotek, które obrazują militarne przygotowania innych państw. Obliczone są one na wywołanie wrażenia bezbronności Niemiec w umysłach młodzieży niemieckiej. Nie ma w nich wzmianki o Lidze, Locarno i innych narzędziach ogólnego bezpieczeństwa. Ulotki powyższe — pisze autor — drukowane są prywatnie przez niemieckie ministerstwo wojny.

ZBROJENIA I SPRAWA ROZBROJENIA.

The Daily Telegraph 28.XII omawia budowę nowego krążownika francuskiego Dunkerque. Jedynym

rywalem nowego krążownika jest okręt wojenny angielski „Hood". Po ukończeniu budowy krążownika „Dunkerque" ma on być stacjonowany w Brest ze względów st.ategicznych, mianowicie w celu zneutralizowania nowej floty niemieckiej i zapewnienia dominującej roli w Kanale. Decyzja ta — zdaniem autora — mogła była być również spowodowana chęcią usunięcia obaw Włoch, które dały wyraz swym zamiarom budowania nowych dreadnoughtów, o ile istniejący układ sił na morzu Śródziemnem zostałby naruszony przez nowe wojenne krążowniki francuskie.

L'Echo de Paris 29.XII w art. Pertinax'a twierdzi, że chociaż polityka zagraniczna Stanów Zjednoczonych znajduje się w zawieszeniu, to jednak można przypuszczać, iż przy nowym prezydencie dużą rolę odgrywać będzie Norman Davis b. delegat amerykański na konferencję rozbrojeniową. Norman Davis wyniósł z Genewy przekonanie, że samo rozbrojenie niezależnie od gwarancyj bezpieczeństwa sprzyja pokojowi. Dlatego też nowy rząd byłby skłonny do zawarcia paktu konsultatywnego, który, zdaniem jego, zastąpiłby skutecznie inne gwarancje bezpieczeństwa. Dziennik dodaje, że ponieważ idee Roosevelt'a są jeszcze dość mgliste, Francja winna być ostrożną w swem postępowaniu do chwili otwarcia i wypowiedzenia się kongresu amerykańskiego.

SPRAWA DŁUGÓW.

Le Populaire 28.XII w art. L. Bluma twierdzi, że odmowa Francji zapłacenia Ameryce raty grudniowej nie jest bynajmniej nadużyciem; przeciwnie nadużyciem można nazwać śmiało wymaganie Stanów Zjednoczonych zapłacenia tej raty w terminie. Francja sprzeciwiając się temu nadużyciu nie postąpiła niehonorowo, ani niezgodnie z prawem i zasadami moralnemi. Dalej dziennik krytykuje projekt Herriota co do uiszczenia raty grudniowej i podkreśla, że odrzucenie całkowite spłat, począwszy od 15.VI. 1933 r., przewidziane w 4-ym ustępie noty francuskiej z d. 13.XII. r. b., zredagowanej niewątpliwie przez Herriot'a nie jest niczem innem, jak jednostronnem złamaniem umowy, co nie zgadza się z bałwochwalczym kultem Herriota dla nietykalności traktatów.

MAŁA ENTENTE'A.

Adeverul 28.XII twierdzi, że po naprężeniu, jakie w stosunkach między Włochami a Jugosławją zapanowało z powodu nieprzyjaznych manifestacyj w obu państwach, spodziewano się jeszcze większego zaognienia tych stosunków. Tymczasem pokojowe oświadczenie min. Titulescu i Jewticia oraz brak ostrza skierowanego przeciwko Włochom w toku samej konferencji M. Entente'y ułagodziło atmosferę.

La Tribuna 24.XII przytacza w koresp. z Warszawy słowa „Czasu" potępiające politykę Jugosławji i uważające za szkodliwe występowanie przeciw polityce rewizji, która w odniesieniu do Węgier może być uzasadniona.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA NA LITWIE.

LITWA A NIEMCY.

Berliner Tageblatt 29.XII w koresp. z Kowna p. n. „Das Lizenz System in Litauen" rozpatruje sytuację ekonomiczną, jaka się wytworzy po wprowadzeniu na Litwie projektowanych licencyj na szereg rodzajów towarów. Litewskie kupiectwo ma nadzieję, tak sądzi korespondent, że system licencyjny może okazać się znośnym dla gospodarki litewskiej, o ile ten system zostanie objektywnie przeprowadzony i jeśli rządowi litewskiemu uda się uporządkować stosunki handlowe w szczególności z Niemcami i Anglją.

Lietuvos Žinios 28.XII w notatce p. n. „Niemcy stawiają polityczne żądania", informującej o wstępnych krokach rządów Litwy i Niemiec do mających rozpocząć się wkrótce w Berlinie rokowań handlowych litewsko-niemieckich, pisze m. inn.: „Narazie Niemcy nie stawiają żadnych ekonomicznych żądań; dążą oni do politycznych celów, np. do zabezpieczenia interesów kulturalnych i narodowych elementu niemieckiego w kraju kłajpedzkim... Przegraną w Hadze Niemcy chcą odbić przy okazji gospodarczych interesów Litwy. Pod względem ekonomicznym Niemcy nie wykazują zainteresowania Litwą, gdyż eksport niemiecki do Litwy wynosi zaledwie ½ proc. całego eksportu Rzeszy. Co innego,, jeśli chodzi o sprawy polityczne". Dziennik zaznacza, że—„jak dowiaduje się z kół miarodajnych — Litwa jest zdecydowana wyłączyć w rokowaniach z Niemcami momenty polityczne od gospodarczych."

Lietuvos Aidas 28.XII w art. wst. staje w obronie gubernatora kłajpedzkiego, którego dzienniki kłajpedzkie i niektóre litewskie zaatakowały z powodu założenia przezeń veta na niektóre ostatnio przez sejmik kłajpedzki wydane ustawy. Dziennik tłumaczy, że gubernator musiał użyć przysługującego mu z art. 16 konwencji kłajpedzkiej prawa veta, dlatego, że niektóre z wydanych przez sejmik ustaw, jak np. ustawa o wyborach do samorządów powiatowych, dalej ustawy, przyznające obywatelom niemieckim prawo praktyki lekarskiej i zajmowania się rzemiosłami, wyraźnie skierowane były przeciwko interesom ludności litewskiej w Kłajpedzie.

Lietuvos Žinios 28.XII w art. wst. domaga się od rządu w związku ze stałym wzrostem liczby bezrobotnych uregulowania tej sprawy na Litwie. Dziennik podkreśla, że przyjście państwa z pomocą bezrobotnym jest sprawą niecierpiącą zwłoki; przeznaczona w budżecie na bezrobotnych suma 80 tys. lit. wygląda — zaznacza dziennik — na kpiny.

Prasa litewska z 28.XII informuje o wprowadzeniu na Litwie od nowego roku obowiązku spisywania przez Żydów metryk w języku litewskim; ponadto prasa podaje, że litewskie ministerstwo oświaty wysłało do Związku rabinów ostrzeżenie, nakazujące rabinom nauczenie się języka litewskiego.

RÓŻNE.

La Tribuna 27.XII opisuje w koresp. z Warszawy zwyczaje polskie, związane ze świętami Bożego Narodzenia.

Daily Herald 28.XII podając wiadomość Reutera o zamiarze Meliona wycofania się z życia politycznego, pisze, że prawdopodobnie jego następcą na stanowisku ambasadora Stanów Zjednoczonych w Londynie będzie J. W. Davis.

SPROSTOWANIE.

Do streszczenia art. „Le Temps" z 28.XII r. b. (Nr. 296 „Przegl. Pr. Zagr.") zakradła się omyłka, którą niniejszem prostujemy:

Zdanie, rozpoczynające się od słów „Liga Narodów..." (1 kol. 8 w. od dołu) winno brzmieć: „Czyż nie jest pożałowania godnem widzieć Ligę Narodów jak zatraca swój autorytet w sprawie mandżurskiej, jak udziela Japonji rad, których instytucja ta nie ma siły ani środków do przeprowadzenia. Czyż nie byłoby stokroć lepiej, by Japonja opuściła Genewę i sama załatwiła swój spór z Chinami?"

Druk „Kadra", Warszawa, Długa 50, tel. 11-86-30.

Drukowano na prawach rękopisu.